

Nowy ssak z rodziny Gobiconodontidae z wczesnej kredy Hiszpanii i jego implikacje paleogeograficzne

Gloria Cuenca-Bescós and José I. Canudo

Acta Palaeontologica Polonica 48 (4), 2003: 575-582

Nowe znalezisko z Vallipón (prowincja Teruel, Hiszpania) to pierwsze świadectwo kopalne obecności rodziny Gobiconodontidae w Europie. W stanowisku Vallipón zachował się zróżnicowany zespół skamieniałości, głównie pojedynczych kości i zębów, zapewne nagromadzonych przez pływy i ciek wodne na pradawnej plaży, po której pozostały przejściowe, morsko-kontynentalne osady formacji Artoles z górnego barremu. Nowy gobikonodont reprezentowany przez pojedynczy górny ząb trzonowy, mniejszy niż jego odpowiedniki u pozostałych znanych przedstawicieli tej rodziny, z masywnym guzkiem A, odznaczającym się bocznymi wypukłościami na krawędziach przyśrodkowych i dystalnych oraz nieciągłą obręczą (cingulum), wyższą po stronie dojęzykowej. Obrys powierzchni zgryzu jest gładki w porównaniu z *Gobiconodon borissiaki*, *Gobiconodon hoburensis* czy *Gobiconodon ostromi*. Zapis kopalny Gobiconodontidae ogranicza się wyłącznie do Laurazji. Najstarsze ich szczątki znane są z hoterywu; ich początków należy jednak przypuszczalnie szukać w późnej jurze Azji Środkowej (jak wynika z wyspecjalizowanego charakteru pierwszych gobikonodontów oraz ich powiązań filogenetycznych). Z końcem wczesnej kredy ich zasięg rozszerzył się na całą Laurazję, o czym świadczą ich znaleziska w Azji, Ameryce Północnej i Hiszpanii. Gobikonodonty rozprzestrzeniły się podczas dwóch epizodów: na zachód (do Europy) w barremie i na wschód (do Ameryki Północnej) w apcie/albie.

Key words: Cretaceous, Barremian, Mammalia, Gobiconodontidae, Europe, palaeogeography.

Gloria Cuenca-Bescós [cuencag@unizar.es], José Ignacio Canudo [jicanudo@unizar.es], Area y Museo de Paleontología, Departamento de Ciencias de la Tierra, Universidad de Zaragoza, 50009 Zaragoza, Spain.